STUDENTS

IZNĀK 2 REIZES MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

K. Brants un K. Upeslejas nodibināts 1922. gadā.

NUMURS MAKSĀ 10 SANT.

Redakcija un kantoris Rīgā, Valdemāra ielā Nr. 69, dziv. 8. Tālr. 9-4-6-6-6. Runas stundas: svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste Nr. 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 2,—. Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par petitrindiņu + 5% sludinājumu nodoklis.

№ 190. | Sestdien, 22. oktobrī 1932. | XI. ak. g.

A. Ratenieks (neorg. stud. vien.),
Studentu Padomes locēklis.

Turpmākie uzdevumi.

Ne ar ko nav attaisnojama pasīvā noskatīšanās uz to apstākļu veidošanos, kuri ietekmē akadēmiskās jaunatnes stāvokli un izredzes. Nav attaisnojama arī paļaušanās vienīgi uz to, ko dara un domā darīt vecākās paaudzes pārstāvji studējošo stāvokļa un izredžu uzlabošanai. Pašas akadēmiskās jaunatnes aktivitāte šinī virzienā var darīt ļoti daudz. Šinī gadījumā runa pirmam kārtam var būt par studentu pašvaldības organiem. Vai tie ir darījuši un dara visu iespējamo studējošo stāvokļa atvieglošanai un izredžu uzlabošanai un kādi būtu viņu turpmākie uzdevumi? Atskatoties uz pēdējās Studentu Padomes līdzšinējo darbību jākonstatē, ka nav veikti daudzi tādi uzdevumi, kuru veikšana atkarajās tikai no atsevišķo Studentu Padomes nogrupējumu labas gribas, resp. atdurās pret viņu pretestību. Pirmam kārtām te būtu minama studentu nama būves uzsākšanas jautājuma pareiza atrisināšana. Piemērota studentu nama nepieciešamība jau sen sajūtama un tad kad reiz radās iespēja kerties pie šīs idejas realizēšanas darba, tas bija jāievada tādā virzienā un jānostāda uz tādiem pamatiem, ka būtu nodrošināta visu studējošo grupu aktīva piedalīšanās. Bet korporāciju frakcija, kuŗai nāca palīgā dažādi ārēji faktori, panāca to, ka studentu nama būvi uzticēja kādam architektam pilnīgi apejot pirmās godalgas ieguvējus projektu sacensībā, lai gan tradīcijas, godalgošanas rezultāti un citi apstākļi prasīja to, ka pirmam kārtam sarunas par studentu nama būves vadības uzņemšanos ievadītu ar pirmās godalgas ieguvējiem. Šos jautājumus «Students» tuvāk apgaismos atsevišķos rakstos. Jāatzīst tas, ka tā principu neievērošana, dažādas aizkulises un iespaidošana, ar kuŗu saistijās studentu nama būves vadības izdošana un tas troksnis, ko tas sacēla, nenāks par labu studentu nama idejas realizēšanai. Nebūs jābrīnas, ja plašās studentu masās uz priekšu nebūs tās sajūsmas un atbalsta, kāds līdz šim bija studentu nama lietā. Tomēr jādara viss, lai radītu stāvokli pie kuŗa būtu iespējama visu studējošu aprindu un grupu sadarbība. Studentu nama idejas iespējami drīzā un pilnīga reālizēšana ir no vislielāka svara visai studējošai jaunatnei, un ir nepiedodami, ja kāda akadēmiskās jaunatnes grupa nerēķinādamās ar zināmiem principiem un citu grupu iebildumiem cenšās par katru cenu panākt savas gribas izvešanu. Ievērojot visus tos apstākļus, kuŗi pēdējā laikā saistās ap studentu nama lietu, jāatzīst, ka šī svarīgā uzdevuma veikšana ir ievadīta nepareizās sliedēs, kas tikai traucēs šī uzdevuma tālāku izvešanu.

Svarīgs uzdevums, kuŗu bija jāveic jau labu laiku atpakaļ, ir statistiskā biroja darbības uzsākšana un noorganizēšana. Korporāciju apvienotās frakcijas ieņemtā stāvokļa dēļ, vēl līdz šai dienai nav bijis iespējams panākt statistiskā biroja galīgu noorganizēšanu. Līdz ar to pie mums nav bijis iespējams neko darīt akadēmiskās jaunatnes stāvokļa un izredžu apstākļu izpētīšanas virzienā. Citās valstīs pie studentu pašvaldībām, ūniversitātēm vai valsts organiem pastāvošie speciāli statistiski biroji ir daudz darījuši studējošās jaunatnes un akadēmiski izglītoto stāvokļa apgaismošanai, analīzei. Pamatojoties uz šo apstākļu un izredžu izpētīšanu ir iespējams spert pilnīgākus un piemērotākus soļus studējošas jaunatnes un akadēmiski izglītoto stāvokļa uzlabošanai. Tas dod iespēju piekopt arī pareizāku augstākās izglītības politiku, sevišķi ja statistisko biroju darbība saistās ar studiju nozares izvēles padomdošanas biroju darbību. Šādiem padomdošanas birojiem, kuŗi reflektantiem uz iestāšanos augstskolā apgaismotu apstākļus un izredzes viņus interesējošā nozarē, būtu liela nozīme arī mūsu apstākļos. Bet kā jau minējam, iepriekš ir jāpadara visu minēto apstākļu izpētīšanas darbs. Tam ir liela nozīme arī tanī ziņā, ka tādā gadījumā ir vieglāk ierosināt un pamatot attiecīgos studējošo stāvokļa normēšanas projektus, ar kādiem studentu pašvaldības griestos pie Ūniversitātes vadības un valsts likumdošanas organiem. Patreiz korporāciju žurnāls «Universitas» ir uzsācis dažādu statisku datu publicēšanu, kuŗi attiecās uz studējošo stāvokli. Maldīgi domāt, ka šādā veidā būtu atrisināti attiecīgo apstākļu statistiskās apgaismošanas uzdevumi. Ja šādu statistiku izved un datus ievāc kāda atsevišķa grupa vai organizācija, tiem nekad nebūs ne tuvu tādas precizitātes, tie neatbildīs īstenībai tādā mērā, ka tas ir tad, ja šos datus ievāc studentu pašvaldību vai valsts statistiskie organi. Tādā gadījumā vieglāk iespējama sadarbība arī ar valsts statistiskiem organiem. Būtu savādi, ja patreizējā Studentu Padome beidzot nevarētu galīgi nokārtot statistiskā biroja jautājumu. Pie statistiskā biroja jautājuma apstāsimies nākošā «Studenta» numurā.

Tiem soļiem, kuŗus studentu pašvaldības organi spēr studējošās jaunātnes stāvokļa un izredžu uzlabošanai, parasti ir gadījuma raksturs. Viss atkarājās no atsevišķo grupu iniciatīves un ieskatiem. Nav kopējas ainas par to uzdevumu kompleksu, kuŗi Studentu Padomei veicami tuvākā vai tālākā nākotnē. Lai vienreiz gūtu pārskatu par visiem šiem tuvākās vai tālākās nākotnes uzdevumiem un nospraustu ceļu viņu izvešanai, nacionālo studentu bloks ierosināja saimnieciskas programmas izstrādāšanas kommisijas nodibināšanu. Šai kommisijai vajadzēja jau sen strādāt. Tas par nožēlošanu nav noticis. Tamdēļ neatliekams turpmākais uzdevums ir arī Studentu Padomes saimnieciskās programmas izstrādāšana zināmam laika periodam.

Smags trieciens studējošai jaunātnei ir lekciju naudas paaugstināšana, sevišķi jāievēro, ka tā nāca lielo, vispārējo saimniecisko grūtību laikmetā. Attaisnojums, ka spējīgākie un trūcīgākie (abas lietas kopā ņemot) var tikt atbrīvoti no lekciju naudas samaksas. Bet ja kādam trūcīgam studentam iepriekšējā semestrī nav bijis iespējams iegūt zināmu parakstu skaitu, tas netiek atsvabināts no lekciju naudas un ir spiests pārtraukt studijas. Starp tiem daudzājiem simtiem studentu, kuŗi vēl nav izņēmuši maksāšanas zīmes, būs maz turīgu studentu. Tas rāda, ka augstskolas durvis arvien vairāk noslēdzas trūcīgiem jaunātnes pārstāvjiem, bet turīgās jaunātnes pārstāvji gūst priviliģētāku stāvokli. Studentu Padomei jāizlieto viss savs iespaids, lai Ūniversitātes vadība un valdība koriģētu savu stāvokli lekciju naudas paaugstināšanas jautājumā — Studentu Padome nav darījusi gandrīz nekā, jau dažkārt cilātos, izglītības cenza normēšanas un konkursa sistēmas plašākas pielietošanas valsts un pašvaldību dienestā, jautājumos. Panākot šo jautājumu pilnīgāku atrisināšanu, varētu ievērojami uzlabot akadēmiskās jaunātnes izredzes un stāvokli.

Ir vēl daudzi citi uzdevumi, kuŗu veikšana būtu no vislielākā svara no vispārējo studējošās jaunātnes interešu viedokļa. Līdzšinējā Studentu Padomes darbā vērojama neattaisnojama vilcināšanās, pretošanās, bremzēšana u. tml. Ja Studentu Padomes sastāvā atspoguļotos patiesais studentu grupu samērs, tad varbūt tās darbība būtu daudz sekmīgāka. Tagad, kad studentu pašvaldības organiem stāv priekšā tik daudz nokavētu un jaunu uzdevumu, visu studentu pienākums, būt aktīviem. Sevišķi tas sakāms par ārpus organizācijām stāvošiem studentiem. Tas nenozīmē, ka viņiem būtu tikai jābalso par kādiem neorganizēto studentu sarakstiem, kuŗiem, ir jāatzīst, vienmēr būs gadījuma raksturs, bet ir jāvieno savi spēki, grupējoties vai nu ap pastāvošām studentu organizācijām, vai arī dibinot jaunas. Ja šinī spēku vienošanas darbā būs aktīvi visi studenti un ja šī aktivitāte izpaudīsies tālāk studentu pašvaldību organu vēlēšanās, tad arī Studentu Padome atspoguļos patiesu plašo studentu masu spēku un interešu samēru un nebūs tā, kā par vispārējo studējošo interešu «sargātāju» uzskatīs sevi tikai viena zināma studentu grupa — korpor.

Mūsu Latvijas Ūniversitātes goda biedrs un pirmais Latvijas izglītibas ministrs Dr. Kārlis Kasparsons šinīs dienās svin savu 67 gadu šūpļa dienu. Šinīs dienās viņš ievēlēts par Upsalas ūniversitātes goda doktoru.

Dr. G. Kaire.

Akademiskais sports.

Ja vēl gadus 25 atpakaļ fiziskai audzināšanai nepiegrieza vērību un sportu uzskatīja par nedaudzu entuziastu kaislību, tad kara gados norisinājies spējš lūzums uzskatos par fiziskās audzināšanas nozīmi; pamatoti pat aizrāda, ka esam iekļuvuši otrā ekstrēmā, nonākuši pie miesas kulta un skrejceļa varoņu dievināšanas. Bet mums ir pamats cerēt, ka tas iezīmē tikai pāreju uz laikmetu, kad audzināšanas ideāls atkal būs līdz augstākai sasniedzamai pakāpei—garīgi un fiziski harmoniski attīstīts cilvēks. Šai virzienā ir jānorit jaunās paaudzes audzināšanai mājās, skolā, ūniversitātē.

Iedzimtā dziņa kustēties atrod vispusīgāku, spēcīgāku, vairāk vai mazāk lietderīgu un pietiekošu izpausmi, bērnībā — rotaļās, vēlāk vingrošanas stundās skolā, dažādos sporta pulciņos un biedrībās un tikai reti ikdienas darbā. Fiziskā audzināšana ir ļoti labs līdzeklis tautas bioloģisko spēku vairošanai, tikai mums vienmēr jāatminas, kā arī te savu spēku pārvērtēšana un aizraušanās ir kaitīga un var sabojāt veselību. Ja fiziskā audzināšana skolās norit zem uzraudzības, tad brīvā laikā jaunatne nododas sportam un spēlēm neviena neuzraudzīta. Tā bieži izvēlas nepiemērotus sporta veidus un nav pasargāta no pārmērībām. Tā daļa, kas sastāv dažādās sporta organizācijās, nav nostādīta labākā stāvoklī: jauno sportistu neapvaldītā godkāriba, savu spēku pārvērtēšana un pāragrā dziņa pēc labiem sasniegumiem, pat rekordiem, ko veicina biedrību vēlēšanās katru daudz maz spējīgāku jaunekli pēc iespējas īsā laikā pārvērst par sporta «zvaigzni», kas vairotu tās slavu un varbūt arī pildītu tukšo kasi — tie ir iemesli pie mums samērā biežai parādībai, ka daudzas «zvaigznes», kas labākā gadījumā tikai nedaudz pacēlušās pāri viduvējības apvārksnim, sabojātās veselības dēļ drīz noriet un atmet sportam ar roku. Nav noliedzams, ka taisni šī ex-sportistu grupa vairāk kaitē, kā nes labumu mūsu sportam. Vainot pie viņas izcelšanās sportu, sacīkstes, dziņu pēc rekordiem ir nepareizi, jo iemesli slēpjas citur. Jāatzīst, ka mūsu sportam trūkst plašākas bāzes, ar augstu fiziskās attīstības vidusmēru, no kuŗas viegli nāktos izlasīt spējīgākos sacensībai. Masu trūkuma pēc — un daudzas sporta biedrības arī pēc tam necenšas — atliek ņemt preti katru, lūkot no viņa kaut ko izspiest. Vai viņš ir piemērots sportam, vai sacensības, kas uzstāda organismam augstas prasības, nesagraus sportista veselību — tie ir jautājumi, kuŗiem paiet vienaldzīgi gaŗām. Vismaz šo rindu rakstītājam nav zināms, ka kādā Latvijas sporta b-bā tiktu izdarīta visu sportistu veselības pārbaude, nemaz jau nerunājot par to, ka uzņemšana sporta b-bā atkarātos no šādas pārbaudes iznākuma (sal. Itālijā).

Arī pirmie soļi sportā netiek pietiekoši uzraudzīti, jo gandrīz visur vērojams ir labi sagatavotu trē-

neru trūkums. Labākā gadījumā sportisti veidojas tādu pašu, vai vecāku autodidaktu vadībā, mutes vārdiem no paaudzes uz paaudzi tālāk sniegtās zināšanās un bieži nepareizi iztulkotos piedzīvojumos smeļas ierosinājumus savām sporta gaitām. Ļaunākā gadījumā viņi strādā vieni, tā kā viņiem tīk un liekas labāk.

Protams, lai saistītu sportam masas, ievestu biedru veselības pārbaudi un trēniņa medicinisku kontroli, sagādātu trēnerus, vajadzīgi līdzekļi, kuŗu daudzām organizācijām nav.

Atlikt šīs programmas reālizāciju uz to laiku, kad valsts un pašvaldības devīgāk atbalstīs sportu, nedrīkstētu, jo tautas veselība ir pārāk dārga lai to šķiestu. Pie labas gribas, šķiet, mūsu sporta organizācijas varētu arī šai virzienā daudz darīt.

Dabīgi, ka mēs vēršam arī skatu uz mūsu akadēmisko sporta organizāciju — «Ū. S.», lūkojot tur saskatīt priekšzīmi pārējām sporta biedrībām. «Ū. S.» līdz šim nav varējis saistīt pie sevis plašākas studentu aprindas, tāpat kā viņa priekšgājēja L. ū. akadēmiskā sporta biedrība.

Pēc vidusskolas beigšanas lielā daļa studentu atmet fiziskai audzināšanai ar roku, kaut gan tā būtu jāturpina iegūtā uzturēšanai vai jāstrādā tālāk pie savu spēju izkopšanas sportā, kam tagad būtu pienācis īstais laiks. Diemžēl tikai maza saujiņa studentu neaizmirst arī alma mater sienās vingrotavu un laukumu. Ja šiem nedaudziem vēl pievienojam nekārtējos vingrotavas apmeklētājus, kas tur varbūt aiz pārskatīšanās iemaldas reizi gadā, šachistus un ping-pongistus, tad rezultātā dabonam skaitļus, kuŗus Ū. S. sniedz XIV. C. J. E. kongresa biļetēnā (Nr. 6). Visās Ū. S. sekcijās reģistrēti ir 1512 biedri, no tiem vingrošanas sekcijā 766. Augsti vērtējot, aktīvo vingrotāju un sportistu skaits nepārsniegs 1000 jeb apm. 12% no visa studentu skaita. Vai Ū. S. spēs šo skaitu vēl palielināt, jāšaubās, jo viņam vienam nav varas piespiest studentus apmeklēt kaut reizi nedēļā vingrotavu. Lai skaitu pavairotu, tad atliek viens ceļš — obligātoriska (kaut vai 2 gadīga) f. a. ūniversitātē. (Priekšlikums, ko C. J. E. kongresa VI. kommisijā iesniedza mūsu delegati). Bet, ja šādu lēmumu ūniversitātes padome pieņemtu, vai tad Ū. S. nenāktos palikt vienīgi par izpildu organu, kas atrodas zem ūniversitātes kontroles?

(Turpinājumu sk. 4. l. p.).

Oikonomiskais liberālisms.

Kritiskos dzīves brīžos optimisms daudzkārt sliktāks par mazdūšību. Un ja divi gadi atpakaļ, lai dzīvē kaut ko panāktu, katram amerikānim vajadzēja smaidīt un biroja mašīnrakstītājai draudēja vietas uzteikšana, ja tai bija «nošļucis» izskats, — tad tagad . . . diemžēl, krēditus ar smaidu nenopirksi. Pašpieticība oikonomiskās krizes laikā tikai pasliktina stāvokli, kad arī pesimismam vieta, — tam pesimismam, kas liek pārvērtēt bijušo, pārkārtot esošo un ar vīrišķīgu gribu vērsties nākotnē.

Oikonomiskais liberālisms sācies apmēram pusotra simts gadu atpakaļ. Oikonomiskās brīvības lozungi, kas dzima franču revolūcijā, simts divdesmit piecu gadu laikā pakāpeniski rod savu attaisnojumu atsevišķos zinātnes sasniegumos un apaugļo jaunās dzīves formas. Lūk, galvenās oikonomiskā liberālisma ēras: 1) tekstīlrūpniecības ēras sākums 1780. g., 2) tēraudlietuvju, mašīnu ēra (1805. g.), 3) dzelzceļu ēra (1832. g.), 4) akmeņogļu, ķīmijas un vājo elektrisko strāvu ēra (1870. g.), 5) augstā spraiguma elektrisko strāvu ēra (1885. g.) un 6) motoru (automobiļi, aviācija), bezdrāts tēlegrāfa un sintētiskā slāpekļa ēra (1905. g.). Jaunu tērpu tautas šuva sev šinī laikmetā, pakāpeniski pielāgojoties viņam. Iedzīvotāju skaits visās valstīs ārkārtīgi pieauga. Jaunus tirgus atklāj un iekaro. Valsts vīra politiķa vietā nāk, valsts vīrs, oikonomiskais darbinieks, kuŗam viscaur ir noteicošais vārds. Tā kā rūpniecībai nepieciešamas darba rokas, daudzās zemēs atceļ dzimtbūšanu. Anglijā ieved ienākumu nodokli un tirdzniecības brīvību. Francijā oikonomiskais liberālisms Napoleona kodeksā deklarē savas tiesības. Visās valstīs iznirst rūpniecības magnāti un oikonomiskā liberālisma ziedu laikmets pierakstāms tam brīdim, kad brāļi Pereijeri dibina Parizē pirmo spekulatīva rakstūra banku un līdzīgas iestādes nodibinās Londonā un Berlīne (Bleichreders). Iestājas financiālā kapitāla koncentrācija, kas izsauc vēl nebijušu rūpniecības uzplaukumu. Londonā būvē pirmo apakšzemes dzelzceļu. Hamburgā nodibina pirmo universālo tirdzniecības namu. Bet arī šajos uzplaukuma gados oikonomiskais liberālisms pārdzīvo smagas krizes: 1815. g., 1825. g., 1836.—37. g. un sākot no 1850. g. tās sāk atkārtoties periodiski katrus 6—8 gadus. Un ar katru periodu — jo smagāk!

Bet katra krize izsaukusi ar vien lielāku financiālā kapitāla koncentrāciju un oikonomiskā liberālisma laikmets, ko varētu nosaukt arī par brīvās konkurences laikmetu, pakāpeniski pāriet oikonomiskā diktatūrā, kur rūpniecības likteņus noteic biržas spekulācijas un aizkulišu kombinācijas. Vijīgā oikonomiskā liberālisma vietā stājas sastingums un rupja savvaļa. Dažās valstīs valdība nepaliek vienaldzīga šim procesam, kas apdraud nācijas intereses. Tā, Bismarks Prūsijā pirmais izveda dzelzceļu nācionalizāciju un strādnieku sociālo apdrošināšanu tādā laikmetā, kad visi šīs prasības uzskatīja par ultra - revolūcionāram.

Vispasaules oikonomiskai krizei bija janāk 1914. g., bet pasaules noteicēji ar kaŗa palīdzību to aizvirzīja uz nenoteiktu laiku. Pēc kaŗa nāk jauns agonijai līdzīgs uzplaukums (1923.—27. g.) un tagad, pēc ļoti saudzīga angļu oikonomista Filipa Praisa un amerikāņa Maksa Vinklera aprēķina, žurnālā New - York Trust Company (The Index), Eiropas un Amerikas valšķu parādi sasnieguši 62 miljardi dolāru (nav aprēķināti klāt politiskie parādi), par kuŗiem procentos vien ikgadus sanāk 5 miljardi. Pateicoties lielām aizsargmuitām un kontigentiem ar eksportprecēm šos 5 miljardus nevar nomaksāt. Jāmaksā zeltā vai valūtā, — bet kur lai ņem tik milzīgus zelta krājumus, kad visas pasaules zelta krājumi sasniedz tikai 2.157.000.000 dolāru. Kādā kārtā lai nolīdzina parādus, kad viņu procentu samaksa palikusi pilnīgi neiespējama un iluzionāra?!

No otras puses, visu valšķu naudas tirgi galēji dezorganizēti ar milzīgo daudzumu naudas surogātu (akcijas un vekseļi), kas atrodas apgrozībā un kuŗiem faktiski nav nekāda seguma. Naudas tirgi demorālizēti ar neiespējamām spekulācijām krēdita laukā. Un nebūs pārspīlējums, ja visas valstis gala rezultātā piedzīvos vēl nedzirdētu inflāciju.

Mūsu sabiedrībā financiālā kapitāla koncentrācija, sindikātos un spekulatīva rakstūra krēditiestādēs nav pieņemta kritizēt aiz viegli saprotamiem motīviem — politiskās cīņas taktika pret sociālistiem. Bet vai tas izpauž lietderību un pareizu stāvokļa izpratni? Uz to Ziemeļamerikas senātors Borà devis noteiktu atbildi: «Oikonomisti aprēķinājuši, ka pie mums U. S. A. 3 proc. no iedzīvotāju skaita ieguvuši rīcības brīvību par 75 proc. nācionālās bagātības, bet nepārspīlējot, jāsaka, ka U. S. A. 80 proc. nācionālās bagātības atrodas 4 proc. rokās. Neuzskatat mani par ekspropriācijas uzskatu paudēju, kas ieteiktu šo 4 proc. mantu atsavināt, tomēr vai nebūs patiesības vārdā jāatzīst, ka 96 proc. iedzīvotāju likteņi mums daudz tuvāki, kā šo 4 proc. intereses.»

Un tagad bijušo pārvērtējot, jāsaka, ka oikonomiskā liberālisma laikmets sen izbeidzies. Iestājies oikonomiskās diktatūras laikmets, kur valstis tomēr nevarēs palikt vienaldzīgas 32.000.000 bezdarbnieku likteņiem (kopā ar bezdarbnieku ģimenēm — 80.000.000). Pārkārtojoties esošam, skaidrs, ka oikonomiskās diktatūras varas pavedieni no privātu personu rokām pakāpeniski pāries valsts rokās. Un vēršoties nākotnē, kopā ar plaši pazīstamo vācu oikonomistu Ferdinandu Fridu, vīrišķīgi un droši jāatzīst, ka tagadējā vecpilsoņu paaudze, kas atrodas pie varas un noteikšanas, nespēj pārvarēt oikonomiskā liberālisma degenerācijas procesu. Viņai nav garīgās produktivitātes, viņa nespēj dot vadoņus ne financiālajam kapitālam, ne valstim, ne plašākām tautas masām. Lai vīrišķīgi cīnītos ar nevēlamām laikmeta oikonomiskām parādībām, šī paaudze no katras tamlīdzīgas cīņas izvairas. Šī paaudze negrib riskēt, ieguldot garīgos un materiālos kapitālus jaunā radošā darba laukā un visa viņas darbība aprobežojas ar cīņu pret jaunās paaudzes prasībām pēc darba un līdz ar to pilsoņu tiesībām uz dzīvi un laimi. Šavā cīņā šī paaudze pielieto pret jaunatni visnekrietnākos paņēmienus, ievelkot viņu dažādās politisko kaislību galējībās, lai tādējādi to savstarpēji sanaidotu. Jaunā paaudze, kas nāk jau vīra gados, nav idejām nabaga, bet nopulgota no vecākās paaudzes, par pēckaŗa un kaŗa laika bērniem, nespēj vēl pārvarēt iekšējo mazvērtības sajūtu, kuŗa, kā līdzīgs lāsts, pavada katrā viņas mēģinājumā izrauties neatkarīgā dzīvē un brīvā darbības laukā. Šo mazvērtības sajūtu var izdzīvot tikai dziļā un tālejošā garīgā krizē, kur, gan, vecākās paaudzes padoms un atbalsts nebūs vairs vajadzīgs.

Rob. Spodris.

Arpad de Cserna,

Ungārijas studentu nācionālās ūnijas prezidents.

Ungarijas studenti.

1. Ungāru studentu nācionālās apvienības būtība.

Par ungāru studentu labklājību rūpējas Ungārijas studentu nācionālā apvienība, (saīsināti M. N. D. Sz.), kas aptver visu valsti un kuŗas locekļi ir atsevišķas studentu apvienības un savienības. Apvienība ietver vairākas nodaļas, no kuŗām, kā svarīgākās jāmin: saimniecības, ārlietu, ceļojumu, studentu apgādības, kultūras, preses, studentu nama, sporta, u. c. Nodaļas pārzina atsevišķi vadītāji, kas saziņā ar M. N. D. Sz. priekšsēdi, rūpējas par studentu labklājību. Saimniecības nodaļa gadā par M. N. D. Sz. līdzekļiem, par sakariem ar ārzemju studentu apvienībām rūpējas ārpolitikas vadītājs. Ceļojumu nodaļa ir aktīvs Internācionālā studentu ceļojumu biroja loceklis. Studiju ceļojumi un Ungārijā dzīvojošo studentu- sveštautiešu sabiedrība lielā mērā paplašina studentu redzes aploku. Šī nodaļa rūpējas arī par ceļa atvieglinājumiem, ko var izmantot gan paši ungāri, gan arī tie studenti — ārzemnieki, kas apceļo Ungāriju, vai arī uzturas tur tikai cauri braucot. Nodaļa, kas rūpējas par studentu labklājību, darbojas saziņā ar dažādām labdarības un palīdzības biedrībām, piem. »Pro juventute» u. t. t. Miera noteikumi ir visu valsti noveduši tādā postā, ka arī ungāru studentiem ir nepieciešami vajadzīga palīdzība. Šo šausmīgo stāvokli redzēja arīstību. Tūkstošiem kristīgo ungāru valsts un tādēļ 1923. g. nodibināja studentu palīdzības iestādi, kuŗai tā katru gadu ziedoja vairākus simtus tūkstošus pengö. Tomēr līdzekļi ir pārāk aprobežoti, lai novērstu lielo postu. Trūcīgiem studentiem izdala arī lielu skaitu teātŗa biļešu, gan par velti, gan par pazeminātu maksu. Sedzot tikai pusi no izdevumiem, studenti var uzturēties arī Budapeštas pasaulsslavenās peldu iestādēs.

Kultūras nodaļa rūpējas par akadēmisko izglītību un zinātnisko tālāko izglītošanos. Preses nodaļa ir ciešā kontaktā ar visu to presi, kuŗai kāds sakars ar studējošiem. Tā vada arī M. N. D. Sz. oficiālo izdevumu «Egyetem» (Universitāte). Viņas rīcībā stāv visi nāc. apvienības atsevišķo locekļu izdotie laikraksti un citi izdevumi. Jāatzīmē laikraksts «Turul», kas viskarstāki aizstāv studentu intereses.

M. N. D. Sz. rīcībā ir arī visu to pilsētu prese, kuŗās atrodas ūniversitāte. No zinātniskiem izdevumiem atzīmējams mēnešraksts «Technika». Par tanī ievietotiem rakstiem interesējas arī speciālisti. Lai aizsargātu atsevišķo studentu savienību intereses, A.-S. Centrum - studentu nams saimniecisko darbību pārzina studentu nama nodaļa. Par internācionālām sporta sacīkstēm rūpējas sporta nodaļa, saziņā ar sporta savienību. M. N. D. Sz. administrāciju sastāda atsevišķo locekļu pārstāvji. Apvienība atrodas Zinātniskās ūniversitātes telpās (Budapest, IV. Semmelweis utca 2). Kautgan M. N. D. Sz. pastāv tikai 1920. g. nodibināja patērētāju biedrību un droši var cerēt uz tās tālāko attīstīšanu. Tūkstošiem kristīgo ungāru studentu skatās ar lepnumu uz šo apvienību, kas vienmēr gatava aizstāvēt ungāru tautas intereses.

2. Ungāru studentu saimnieciskā kustība.

Ungāru studentiem ir vairāki tādi pasākumi, kas pelna ievērību arī vispasaules mērogā. Ņemot vērā, ka vislabākā palīdzība ir pašpalīdzība, 1920. g. nodibināja patērētāju biedrību «Centrum». Jau pirmā saimniecības gadā, šim uzņēmumam bija labi panākumi. Tas ierosināja dibināt jaunu uzņēmumu, kuŗa mērķi būtu, mācības grāmatu cenu pazeminināšana. 1921. g. nodibināja «Centrum» izdevniecību un spiestuvi, kas izdod ūniversitātes mācības grāmatas. Toreizējais izglītības ministrs redzēja, ka šim uzņēmumam ir ļoti liela nozīme un izdeva tam kino-licenci, ar nosacījumu, ka skaidrā peļņa jāizlieto to mācības grāmatu iespiešanai, ko izdalīs trūcīgiem studentiem bez maksas. Šis pasākums attaisnoja visas un viņa liktās cerības. Lai uzņēmumu apgādātu ar kapitālu un palīdzētu studējošai jaunatnei, 1929. g. nodibināja «Centrum krēditsabiedrību, kas ir Ungārijas krēditiestāžu apvienības locekle.

Netaisnie miera slēgšanas noteikumi ir cēloņis lielai nabadzībai, kādēļ jaunatne ir spiesta izmantot labdarību. Studentu nami, kas atradās jaunatnes rīcībā, izrādījās par neapmierinošiem un tādēļ studenti nolēma dibināt savu namu. Plānu varēja sākt reālizēt ar vislielākām cerībam, jo erchercogs Jozefs 1923. g. ziedoja šim pasākumam vērtīgu dimantu un tā nodibināja A.-S. «Centrum — studentu nams». Kapitāls bija pietiekošs, lai pilsētas centrā nopirktu apbūves gabalu. Darbu pārtrauca saimnieciskā krize. Tā kā par šī nama nozīmi ir pārliecinātas valsts un galvas pilsēta, ir cerības, ka plānu drīz varēs visā pilnībā reālizēt. Pirms neilga laika studējošā jaunatne spēra saimnieciskā laukā vēl vienu soli. Ar galvas pilsētas Budapeštas atbalstu 1931. g. nodibināja «Centrum virtuvi», jo jaunatne, kas cieta trūkumu, nebija vairs spējīga samaksāt lētas pusdienas. Ungāru studentu pasākumos ir piepild. sakāmvārds: pašpalīdzība ir vislabākā palīdzība. Valdība palīdz veikt saimnieciskās grūtības un var cerēt, ka nākošā paaudze studēs labākos apstākļos.

3. Ungāru augstskolā un augstākās mācības iestādēs studējošās jaunatnes kustība.

Ja vērojam laiku pirms pasaules kaŗa, tad redzam, ka ungāru studentu kustības pamatā gul 21 miljona iedzīvotāju lielās valsts pieticīgā labklājība. Motīvi, kas varēja ierosināt kollektīvu kustību bija: opozīcija pret Habsburga apspiešanu, brīvmūrnieku iejaukšanos un zemes apsargāšanas jautājums. Pasaules kaŗš lelā mērā pārveidoja šo mierīgo stāvokli. Ungāru jaunatne kērās pie ieročiem. Kamēr jaunatne cīnījās svešumā, velniski spēki rūpējās par dzimtenes pārdošanu. Notika brīnums pasaules vēsturē: visdrošsirdīgākie pazaudēja savu tēvzemi. Tie, kas bija svešumā, nevarēja cīnīties pret iekšējo ienaidnieku — brīvmūrniekiem, viņu darbu — revolūciju un sarkano blēžu valdību un tā tūkstots gadīgā valsts,

Stud. arch. Arno Teivens.

Valsts brīvdabas muzējs.

Latvijas novados vēl stāv gadsimtu vecas īpatnējas latviešu lauku mājas, cirvi cirstas, grezniem stabiem rotatas klētis, «rakstītām» un dzelžu kaltām durvīm; vēl dažā tumšā istabas kaktā pa jaukai senai istabas lietai, kaut kur sētmalē agrāko laiku darba rīki — kas visi pauž vienādu domu: šāda izskatās latviešu dzīve un darbs.

Tak šīs senlietas ar katru dienu samazinās — dzīšanās pēc «jaunlaicīgā», bieži noved pie veco vērtību neievērošanas — pārveidošanas vai biežāk — iznīcināšanas, tā uz visiem laikiem zūdot pētījumiem un jaunradīšanas paraugam.

Pēc visa tā ar dziļu prieku varam apsveikt valsts brīvdabas muzēja iekārtošanu un atvēršanu pie Juglas ezera.

Brīvdabas muzējos pārceļ raksturīgākās senceltnes un pat veselas sētas, novietojot savās dabīgās attiecībās ar pieskaņotu apkārtni un pilnu dzīves iekārtu (pat lāgiem apdzīvojot), lai tā sniegtu uzskatāmā, koncentrētā veidā pilnīgu iespaidu par kāda apvida seno dzīves veidu un kultūras stāvokli. Tas vairs nav muzējs, bet varētu teikt atjaunojusies senātne, kuru vērot vai pētīt var kā zinātnieks, tā arī svešnieks un kur var iemantot mērauklas tagadnes dzīvei katrs apzinīgs tautas loceklis.

Vispilnīgāk šie muzēji izveidoti Skandināvijā, kur tie iekārtoti netikvien pie lielpilsētām, bet arī provincē. Viens no lielākajiem šādiem muzejiem ir Skansen's (ap 100 celtņu) pie Stokholmas, kuŗa popularitāti rāda tas vien, ka gandrīz katrs ārzemnieks, kas apmeklējis Stokholmu, zin arī Skansen'u un līdz ar to zviedru senkultūru.

Rīgas brīvdabas muzejs ir savā izveidošanās ceļa sākumā, bet iespējas sasniegt nozīmi līdzīgi min. Skansenam ir pilnīgi iespējami un reāli, jo ar savām senceltnēm varam cienīgi stāties blakus šīm vecājām kultūrtautām. Piemēra dēļ ņemot Skansen'ā novietoto Seglora's baznīcu un mūsu Usmas koka baznīciņu, liekas gan, ka priekšrocība būtu jāpiešķir mūsejai. Un tas nav vienīgais piemērs.

Cik šī senās kultūras vērtību «sala» būs plaša, tas stipri atkarīgs no mums pašiem, jo arī Skandināvijas muzēju izveidošanu paveikusi ne

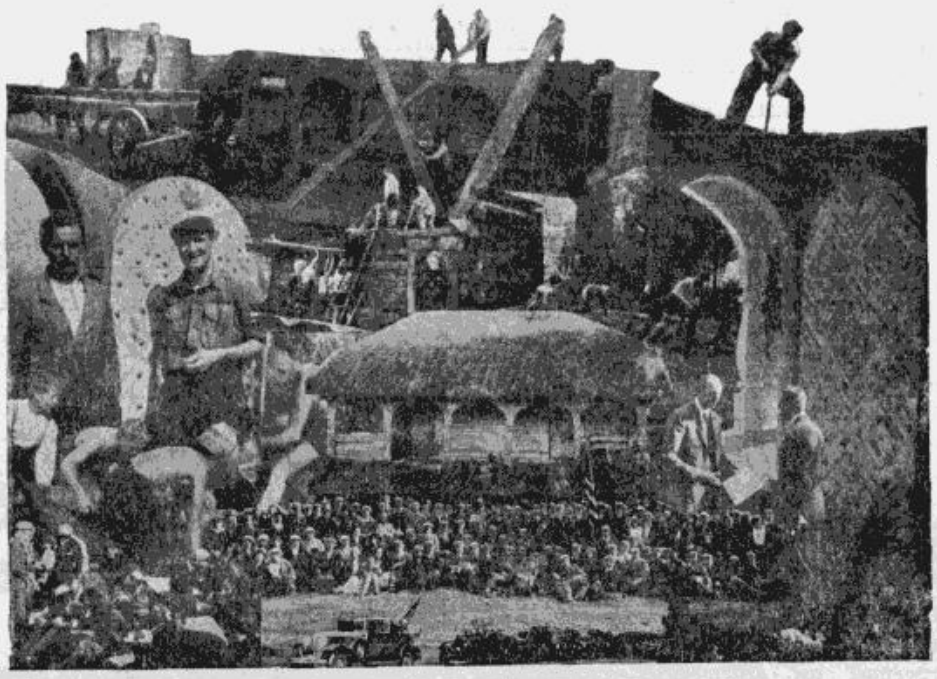

Vienotnes «Līdums» locekļi, augsto svētku, darba un svētku brīžos — pārvedot no Kurzemes klētiņu, to uzstādot un nododot Brīvdabas muzejam.

vienīgi valsts, bet lielāko tiesu pati sabiedrība. Ziedotāju skaitā te atrodam ne vien organizāciju, sabiedrību, pašvaldību, karaspēku daļu vārdus, bet arī atsevišķas personas — zinātniekus, tirgotājus, politiķus, virsniekus u. c. Pat loti daudz sievu vārdi sastopami, tā piem. jau minētās Seglora's baznīcas pārcelšanu finansējusi kāda jaunkundze.

Atzīstot brīvdabas muzeja lielo nozīmi un lai ierosinātu sabiedrības līdzdalību šajā milzu darbā, rādot, kā katrs atsevišķs ziedojums nav nedz tik grūts, nedz neveicams — stud. vienotne «Līdums» šā gada pavasarī savos Augstājos svētkos pašu spēkiem un līdzekļiem pārvietoja vairāk kā 200 gadus vecu klēti no Kuldīgas pag., Dižlīku mājām (agr. īpašn. F. Freimanis) un uzstādīja brīvdabas muzejā. Pateicība visiem tiem, kas šo darbu veicinājuši!

Klēts ir viena no jaukākām raksturīgajām Kurzemes «rakstītām» klētīm. Viņas vecumu izdevās noteikt pēc, pie nojaukšanas pakšos atrastiem, sacirstajiem, Zviedrijas naudas gabaliem. Klēts celta lietojot vienīgi cirvi un kaltu (ne zāgi!) un bez nevienas naglas (izņemot durvju apkalumus), kas kopā ar košo darinājumu un koku veselumu vēl pēc gadsimtiem pauž Kurzemes sendienu kultūru un pārticību. Neviļus nāk prātā tautas dziesma:

Ozoliņa klēti cirta,
Vaŗa lika pamatiņās,
Šķitās mans baleliņš,
Saules mūžu nodzīvot.

Jā, uz senajiem pamatiem jāaug spēcīgai jaunai latvju kultūrai, pie kuŗas ikviens aicināts pielikt pa zelta graudam! Arī tu!

Dotā vārda neturēšana.

«Ū. S.» stādamies sakaros ar poļu studentu savienību, ierosināja futbolistu un basketbolistu turneju uz vairākām Polijas ūniversitāšu pilsētām. Poļi piekrita un piedāvāja spēles sarīkot Viļņā, Varšavā, Lubļinā, Poznaņā, sedzot visus ceļa un uztura izdevumus. 10. oktobrī «Ū. S.» nosūta tēlegrammu ka akceptē poļu izstrādāto turnejas programmu, ar pirmo spēli Viļņā —

Tā tad no «Ū. S.» vadības poļu studentiem bija dots noteikts vārds. Bet otrā dienā «Ū. S.» nosūta otru tēlegrammu, kurā atsauc savas spēles Viļņā. Jāpiezīmē, ka abpusēja sarakstīšanā Viļņas vārds visu laiku figurēja un «Ū. S.» vadība tam piekrita. Poļi domādami, ka spēles termiņš mums Viļņā neizdevīgs, pārceļ to uz 21. oktobri. «Ū. S.» vadība 18 .oktobrī paziņo poļiem, ka pārējam maršrūtam piekrīt, bet Viļņā spēlēt negrib.

Domājams, ka ūniversitātes vadība nepaliks vienaldzīga šādai nenosvērtai «Ū. S.» vadoņu rīcībai un neļaus turpmāk latvju studentu doto vārdu izvazāt ārzemēs.

Studentu padome.

Studentu Padomes plenārsēde 1932. g. 22. septembri.

Pie iepriekšējās sēdes protokola nolasīšanas bloka pārstāvis A. Pētersons (vienotnes) aizrāda, ka protokols sastādīts apbrīnojami vienpusīgi un tendenciozi — vietām Padomes locekļu runas atreferētas gandrīz vārdu pa vārdam, bet citur par runas saturu nav minēts ne vārda. Šāda vienpusīga faktu apgaismošana turpmāk nav pielaižama!

Nākošā dienas kārtībā Studentu Padome akceptē studentu nama būves idejiskās kommisijas lēmumu, ar kuŗu nolemts pie būvprojekta izstrādāšanas pieturēties pie arch. A. Kalniņa godalgotā projekta principiem. Būvkommisijā no studentu padomes sūta 6 pārstāvjus — A. Raudzepu, J. Spilvu (Apv. latv. korp. frakcija), L. Torgāni (Apvien. studenšu korp. frakcija), J. Robežnieku (soc.), V. Švūkstu (Nac. stud. b-bu bloks) un H. Jansonu (vāc.). Nolemj izmaksāt studentu nama būves projektu sacensībai pieaicinātiem žūrijas kommisijas locekļiem 500 latu lielu atlīdzību.

Uz studentu nama būves vaditāja posteni pieteikušies — architekti A. Kalniņš un K. Bikše rakstiski, līdz ar līdzšinējās darbības aprakstu un arch. A. Klinklāvs mutiski.

A. Klinklāvu silti iesaka E. Kiploks no latv. korporāciju puses, lai gan Klinklāva darbs sacensībā nav godalgots, bet A. Cimdiņš (konk.) no nac. stud. b-bu bloka aizstāv K. Bikšes, kā viena godalgotā projekta autora, kandidatūru.

Pēc starpfrakciju biroja sēdes plenārsēde nolemj: vest sarunas ar arch. A. Klinklāvu par studentu nama būves vadības uzņemšanos, lūgt Ministru kabinetu sūtīt bezdarbniekus studentu nama būvdarbos, vispirms būvēt galveno zāli līdz ar telpām, kas tai piekļaujas. Atpirkt sekošus studentu nama projektus — A. Klinklāva ar motto «131», Birga, Antonova un Tilmaņa ar motto «181» un P. Bērzkalna ar motto «777».

Priekšsēdis A. Raudzeps sniedz ziņojumu par š. g. augustā notikušo C. I. E. kongresu. Ziņojuma debatēs vairāki Padomes locekļi izsaka savu izbrīnu par to, ka prēzidijs, kuŗam plenārsēde pilnvaras vasaras brīvlaikā nebija devusi, patstāvīgi nozīmējis Latvijas pārstāvjus C. I. E. kongresā, un iesniedz priekšlikumu šo prēzidija rīcību nosodīt. Balsīm līdzīgi daloties iprekšlikumu noraida.

Pie ziņojuma ņem vārdu P. Zariņš (vienotnes), un no bloka puses norāda uz kongresa biletena tendenciozitāti un neobjektivitāti. Tā «Bulletin du XIV-ème Congrès de la Confedèration Internationale des Etudiants» 8. numurā rakstīts: «Uz banketu, kuŗu sariko latviešu korporācijas, M. Ģildē bijī salasījušies ap 250 studentu. Piedalījās ministri — Zariņš un Atis Ķeniņš, ūniversitātes rektors Bīmanis, kuŗi arī ir korporāciju locekļi.» Ievācot informāciju, izrādījās, ka izglītības ministris A. Ķeniņš nebūt nav korporāciju loceklis, bet gan konkordiju filistris.

Biletenā Nr. 6. ievietots abu Prēzidiju konventu (P. K. un S. P. K.) reklamēšanas raksts, kuŗā uzskaitītas visas korporācijas līdz ar krāsām, bet par pārējām studentu organizācijām ne šinī, ne citos biletenos nav iebilsts ne vārda. Šādu rīcību nevar kvalificēt par objektivitāti, kādu šis biletens bija apsolījis.

Uz šiem iebildumiem atbildēja priekšsēdis A. Raudzeps, uzveļot visu vainu komilitonim, klāt neesošam ārzemju biletena oficiālam redaktoram P. de Muelemestram, kas kā ārzemnieks, nevarējis būt sīki informēts par vietējiem apstākļiem.

Iepriekšējā Studentu Padomes sēdē pārrunātā laikraksta «Students» aizlieguma lietā prēzidijs (kuŗā no 7 locekļiem 4 ir korporēļi) nāk ar demagoģisku atzinumu, kas dibinas uz tukšām un ne ar ko nepamatotām baumām. Šim protokolam vēlāk pievieno A. Pētersona (Vienotnes) sekošu diktātu:

Sakarā ar Studentu Padomes prēzidija paskaidrojumiem, laikraksta «Students» C. I. E. kongresa numura pārdošanas lietā, laikraksta «Students» izdevēji dara Studentu Padomei zināmu sekošo:

«1. Laikraksts «Students» nekādus ziedojumus C. I. E. kongresam par labu nav vācis un nevienu tādus vākt nav pilnvarojis. Sludinājumi C. I. E. kongresa numuram iesūtīti laikrakstā «Students» tikai saņemot no sludinātāja pašrocīgi izpildītu pasūtījuma blanku, no kuŗas nepārprotami katram sludinātājam bija redzams, ka sludinājums tiek nodots laikrakstam «Students», kuŗš iznāk Vienotņu Vienkopas izdevniecībā.»

2. Mēs esam gan dzirdējuši baumas, ka aģenti izlietojot Studentu Padomes vārdu sludinājumus vācot un esot teikuši, ka sludinājumu peļņa nākšot C. I. E. kongresam par labu, bet neviens no cietušiem, ja tādi būtu, pie izdevniecības vai laikraksta redaktora nav griezušies. Tā kā visi sludinājumu nodevēji pašrocīgi parakstījuši sludinājumu pasūtījuma blankas, tad iekams tie paši negriezīsies pie laikraksta izdevniecības ar ziņojumu par to, minētās baumas uzskatam par nedibinātām.

3. Laikraksta «Students» redaktors sarunā ar Studentu Padomes priekšsēdi nolika tālruņa trūbiņu tāpēc, ka pēdējais griezās pie viņa, lietojot nepiedienīgu toni.

Plenārsēde nolemj pārnest uz nākošo dienas kārtības punktu un pieņemt rezolūciju par sludinājumu vākšanas kārtību studentu laikrakstiem un atļauj vienlīdzīgi izplatīt Stud. Padomes uzņēmumos visus studentu laikrakstus.

---

kas bija palikusi bez aizsardzības, 4 mēnešu laikā nonāca laupītāju rokās. Šie fakti nosaka mūsu kustības mērķus. Studējošā jaunatne ņēma dzīvu dalību jau tanis organizācijās, kas kommūnisma valdīšanas laikā izveda 1919. g. jūlijā neizdevīgo sacelšanos un 1919. g. augustā guva uzvaru. Nu sekoja attīstība. Augstskolas klausītavas pildījās šai bīstamajā pārejas laikā, kad studenti rūpējās arī par aizsardzību, līdz valsts kļuva spēcīga izpildīt savus pienākumus. Šī jaunatne bija visdrošākais jaunās nacionālās armijas balsts un ir vēl tagad studentu organizāciju iekšējais saturs. Kad satversme un tiesības bija atjaunotas, augstskolas izveidošanai piegrieza atkal lielāku vērību. Vispirms vajadzēja apspiest žīdus, kas bija revolūcijas laikā sevi kompromitējuši. Ka šai kustībai ir liela nozīme, redzams no tā, ka 50 proc. no visiem studējošiem ir žīdi, kaut gan visā valstī tie ir tikai 6 proc. Pēc bezgalīgām cīņām, ar numerus clausus palīdzību, izdevās panākt, ka katras rāsas studējošo procentu ierobežoja saskaņā ar šai rāsai piederīgo skaitu visā valstī. Protams, žīdiem, kā tiem, kas dzīvo Ungārijā, tā arī ārzemniekiem, šis rīkojums ir kā dadzis acīs. Nu nākotne būtu noskaidrota, ja valstī neieplūstu no ieņemtiem apgabaliem izraidītie ieredņi. Tie ne tikai aizpilda iestādēs visas vietas, bet arī kā pensionāri ir valstij smaga nasta. Kamēr pastāvēs patreizējie miera noteikumi, kas rada šo nedabīgo stāvokli, jaunatnes diplomi eksistences cīņā kļūst Musoriski un nav ko cerēt, ka apstākļi uzlabosies. Mēs tomēr gribam dzīvot un prasam, lai mūsu dzīvības nervs, ko saista šie nedabīgie apstākļi, kļūtu brīvs un mums atdod tiesības un zemi. Vienīgi tas dod mums iespēju dzīvot. Ungāru studējošā jaunatne nenodarbojas ar politiku. Viņa grib mācīties, bet tomēr jārūpējas, lai tā būtu pasargāta no dažādiem postošiem iespaidiem un tādēļ viņas veselīgas — nacionālais domāšanas veids ir tikai apsveicama parādība.

4. Ungārijas studentu organizācijas.

Ir divas studentu organizāciju grupas: tās, kas nēsā krāsas un tādas, kas balstas uz sociāli - sabiedriskiem pamatiem. Abi organizāciju vārdi ietilpst ungāru studentu nacionālā apvienībā (M. N. D. Sz.).

Studenti, kas nēsā krāsas, vieno jaunatni korporācijās, kas grupējas pēc fakultātēm. Korporācija ir vienā fakultātē studējošo apvienība. Ungārijā ir pavisam divas studentu apvienības: «Turul» humanitārās zinātnes studējošiem un «Hungaria», kas apvieno tēchnisko fakultātu studentus — abas nēsā krāsas. Pirma jai ir melnas un Hungāri'ai zilas cepures. Pēc būtības organizācijas neatšķiras. Lielākā ungāru studentu daļa ir šo organizāciju locekļi. Tas, kas iestājas kādā apvienībā, padots uz mūžu viņas idejai, un tā studējošie un beigušie paliek ciešā kontaktā. Locekļu skaits ir apm. 22000. Šīs apvienības izaudzina fanatiskus patriotus, kas tautas un tēvijas labā ir gatavi uz katru upuri. Tie locekļi, kas iestājušies pēdējos 12 gados, ir visbezbailīgākie cīnītāji par labāku Ungārijas nākotni. Arī pie atsevišķām konfesijām ir nodibinātas studentu apvienības, kas rūpējas par studentu reliģiozās dzīves izveidošanu. Spēcīgākās no tām ir katoļu un protestantu. Ungārijas studentu nacionālās apvienības (M. N. D. Sz.) ir Ungārijas ūniversitātes un augstāko mācības iestāžu oficiālais vidus punkts. Tā ietver visus kristīgos studentus un viņas pirmsākums ir meklējams nacionālā atmodā, kas pēc kaŗa sekoja sarkanajam teroram. M. N. D. Sz. dibināja 1919. g. 1929. g. šī organizācija ieguva savus statūtus un tagadējo vārdu un pieteicās pie C. I. E., lai tiktu uzņemta, kas bija jo vieglāk, ņemot vērā ka kongress notika Budapeštā. No tā laika M. N. D. Sz. aizstāv ungāru studentu intereses ārzemēs un jākonstatē, kā tā ar visas pasaules studentu apvienībām atrodas vissirsnīgākās attiecībās. M. N. D. Sz. ir arī no valst atzīta un stāv zem Izglītības un Ārlietu ministrijas protektorāta. Pēc pēdējiem datiem 94 proc. ungāru studentu ir apvienoti M. N. D. Sz.

Sporta apvienības, Los Andželos olimpiādes iznākums liecina par ungāru nacijas spējām. Pats par sevi saprotams, ka studējošā jaunatne ņem sportā dzīvu dalību. Katrai augstskolai un augstākai mācības iestādei ir savs sporta klubs. Šīm apvienībām, skaitā 17, ir panākumi arī pasaules mērogā.

Valsts apvienību nodibināja to ģimeņu studenti, kas pēc Triduona miera noteikumiem tika izdzīti no Ungārijai atsavinātās zemes. Šo daļu studenti, ieiet apvienībās, kas grupējas pēc atsavinātām zemes daļām un pilsētām.

Akademiskais sports.

(Turpinājums no 2. I. p.).

Trēneru un instruktoru jautājums Ū. S. arī nav atrisināts. Neskatoties uz to, ka instruktori ir pat tādās fiz. audz. nozarēs, kas neatrod sev. piekrišanas, vēl nav instruktora piem. vieglatlētikā, kaut arī pēdējā interesē studentus vairāk kā jāšana un vingrošana uz rikiem. Par labu nevar atzīt arī to, ka instruktorus izraugas no studentu vidus, jo te bieži cietis instruktora darbs — īpaši ja viņš par to atalgojumu nesaņem; bez tam arī tikai ļoti retam studentam būs vajadzīgie piedzīvojumi. Fiziskās audzināšanas mediciniskās kontroles un sasniegumu pārbaudes jautājums gan savā laikā Ū. S. pacelts, bet tagad vairs par to nekā nedzird. Pat ja Ū. S. sagādātu vajadzīgos līdzekļus, kuru trūkuma dēļ nevar arī labi atrisināt trēneru un instruktoru jautājumu, mediciniskā kontrole nevarētu sniegt visu to, ko no viņas varētu prasīt. Viņai trūks, tik ilgi kamēr tā atradīsies Ū.S.rokās ciešā sakarā ar ūniversitāti, un arī daudzo novērojumu un mērījumu iegūšana un izmantošana, kas var prasīt sadarbību ar dažādiem ūniversitātes institūtiem būs apgrūtināta. Tāpēc arī jāvēlās, lai ūniversitāte ņemtu savās rokās, ko piem. varētu izdarīt nodibinot sporta medicinas institūtu. Ūniversitāte tad varētu dot darbiniekus sporta b-bām, kas labi pārzinādami sportu un sportistu vajadzības, pamazām stātos tagadējo darbinieku vietā, kuri rekrutējas pa lielākai daļai no pirmo celmlaužu vidus. Tos savā laikā dzina jaunekliga sajūsma, kas tiem palīdzēja izcīnīt sportam piemēroto vietu. Bet laiks, kad sportā ar sajūsmu vien pietika, ir beidzies un šāds «tīrās sajūsmas sports» mūsu dienās ir anachronisms.

Tāpat augstskola varētu arī dot labi sagatavotus sporta ārstus un saskaņot viņu darbu, kas tam piešķirtu lielāku nozīmi.

Mēs redzējām, ka Ū. S. nav varējis un laikam arī nekad nevarēs nostādīt savu darbību tā, lai tā noderētu par priekšzīmi citām sporta organizācijām, ko no viņa jāprasa; tāpēc mums būtu jāvēlās, lai ūniversitāte ņemtu studentu fizisko audzināšanu savās rokās un pati rūpētos nevien par studentu gara, bet arī miesas attīstību.

Ūniversitāte būs vienīgā, kas spēs ievest obligātorisko fizisko audzināšanu, viņas rīcībā vieglāk noklūs arī līdzekļi, kas nepieciešami, lai fizisko audzināšanu nostādītu labi. Tad akadēmiskais pilsonis, kam visur jārāda priekšzīme, arī sportā to varēs rādīt.

Ūniversitātes padomes lēmumi. Ūnivērsitātes padome apstiprināja noteikumus veterinārmedicinas doktora grāda iegūšanai. Nolēma uzaicināt Kopenhāgenas ūniversitātes prof. Dr. Madsenu nolasīt mūsu ūniversitātē lekcijas par higiēnu. Apstiprināja archit. fakult. studentu biedrības krūšu nozīmi. Ievēlēja valsts vēsturiskā muzeja kolēģijā prof. Dr. Fr. Balodi, prof. Dr. A. Tenteli un prof. P. Šmitu, piemineklu valdē: prof. Dr. Fr. Balodi, prof. Dr. Aug. Tenteli, prof. B. Vipperu un doc. arch. P. Kundziņu un folkloras krātuvē prof. P. Šmitu. —Atļāva vet. med. fakult. dekānam doc. R. Grapmanim 5. nov. p. 12 d. ūniversitātes aulā aizstāvēt veterinārmedicinas doktora disertāciju par tēmatu: «Dzimuma dziedzeru, sevišķi ovariju, attīstība pie zīrgu embrioniem.»

Ūniversitātes padomes sēdē ievēlēja 4 jaunus profesorus: doc. Dr. oec. h. c. Ernestu Birkhanu par profesoru pie tautsaimniecības politikas katēdras, doc. Dr. jur. Kārli Dišlēru par profesoru pie administrātīvo tiesību katedras, doc. Dr. jur. Arvēdu Švābi par profesoru pie Latvijas tiesību vēstures katedras un teoloģijas fak. privātdocentu, arkibiskāpu Dr. theol. h. c. Teodoru Grinbergu par ārštāta profesoru pie praktiskās teoloģijas katedras.

Ūniversitātes Padomē ievēlēts lauksaimniecības fak. vec. doc. Dr. h. c. P. Lejiņš par profesoru, filolog. un filos. fak. doktorands K. Kārkliņš par privātdocentu un teoloģijas fak. K. Freidenfelds par privātdocentu.

Studentu tiesā no Ūniv. Padomes ievēlēti: prof. K. Kundziņš, prof. P. Lejiņš, doc. K. Puriņš un doc. E. Ziemelis. Stipendiju kommisijā — prof. Fr. Ādamovičs, prof. Fr. Balodis un prof. J. Plāķis. Goda tiesā — prof. L. Kundziņš, prof. A. Spekis, prof. J. Plāķis, doc. R. Akmentiņš un doc. Fr. Gulbis.

Sports.

SELL. gadskārtējās sacikstes vieglatlētikā notika šogad Helsinkos. Sacikstēs, kas to jau varēja paredzēt, pārliecinošu uzvaru izcīnija somu studentu komanda, atstājot otrā vietā igauņus un trešā latvjus. Lietuvieši šoreiz atrada par labāku izpalikt.

Somu komandā startēja daudzi jau starptautiski pazīstami spēki, kā Reinika, Tolamo, Virtanens, Sjesteds, Hekinens, Valamo u. c., kādēļ arī sacikstēs atzīmēti pirmklasīgi rezultāti. Igauņu komandā šoreiz startēja Tisfelds (iepriekšējo sacikšu uzvarētājs 800 m. skrējienā), Sule un Feldmans, tomēr arī tad vēl viņu komanda nebija noteikti labāka par mūsējo. Labākie igauņu vīri šoreiz bija uzvarētājs trissoļlēcienā Ketlis un Eriksons.

Latvju representācija bija vājāka, kā iepriekšējos gados. Daudz labu sportistu, kā Migla, Grebzde, Kleins, J. Pilsētnieks u. c. dažādu iemeslu dēļ nebija ekspedicijā. Mūsu sportistiem bija jāierodas uz starta tieši no tvaikoņa, kādēļ reti kāds spēja dot savu labāko. Labus panākumus atzīmēja vienīgi kom. Bērtulis, izcīnot otrās vietas 800 m. (2 : 00,1) un 1500 m.(4:11,7) skrējienos, kamēr pārējie bija spiesti apmierināties labākā gadījumā ar ceturtām vietām.

Ja mūsu studenti arī nākošos gados domā piedalīties SELL., sacikstēs un atzīmēt tur teicamus panākumus, tad nopietni jāpadomā par sistēmātisku sagatavošanos laba trēnnera vadībā. Cilvēku materiāls mums ir pietiekoši liels un labs, mūsu iesācēji diezgan ātri sasniedz trešās un pat otrās klases sportistu normas, bet lai no otrās klases sportista kļūtu tiešām par pirmklasīgu spēku, tur ar paša spēkiem vien nepietiek.

Ja laba trennera jautājums netiks tuvākā nākotnē labvēlīgi atrisināts, tad mūsu sportistiem tuvākā nākotnē būs jāpiedzīvo sāpīgais zaudējums pat leišu studentu komandai.

Arī patreizējais stāvoklis, kad mūsu komanda nesavāc pat pusi no tā punktu skaita ko igauņi, nedara mums godu, jo Tērbatas ūniversitātē immatrikulēto studentu skaits sastāda tikai apm. pusi no Latvijas ūniversitātes studentu skaita.

Latvijas ūniversitātes meistarsacīkstēs vieglatlētikā šogad vērojams sevišķi kupls jauno studentu — dalībnieku skaits. Neskatoties uz stipri vēso laiku, rezultāti, sevišķi skrējienos, samērā labi. Relativi labākais sasniegums bija Bērtulim 800 metru skrējienā 1 : 59,9 sek., atzīmējami arī Sprinteru, Kleina, Timrota, un Grebzdes panākumi, tā 100 metrhs pirmajam 11,4; 2. — 11,5; 3. — 11,8 sek.; 200 metros 23,9 un 24,2 sek.

Pārējo sacensību uzvarētāju rezultāti šādi: 5000 m. Migla, 17 : 31,2; 1500 m. Bērtulis, 4 : 14,2; 5000 m. soļošanā Tikiņš, 25 : 33,2; 800 + 400 + 200 + 200 m. stafetskrējienā teoloģijas fak. (Migla, Robežnieks, Voitkus, Timrots) 3 : 52,9; diskā V. Mūzis 36,41 m.; lodē Tiesnesis 11,70; šķēpā Jansons 48,23 m.; tāllēcienā Grebzde 6,50 m.; tāll. no vietas Karlsbergs 2,79 m.;augstlēcienā Zakevics 1,70 m.; augstl. no vietas Karlsbergs 1,30 m.; trissoļlēcienā Karlsbergs 12,19 m.

Studenšu sacensībās labākos panākumus atzīmēja Eltermane (100 m. 14,2 sek.; 4 kg lodē 9,57 m., augstlēcienā 1,35 m.)

Itāļu sportisti, pateicoties sava valsts vira Musolini tēvišķai gādībai, gūst pēdējos gados arvien labākus panākumus sporta laukā, tā piem. šāgada pasaules olimpiādē Itālijā galīgā klasifikācijā ierindojusies otrā vietā. Itālija izrāda lielu rosību arī sacīkšu organizēšanā un vēlās nākamgad rīkot Eiropas meistarsacīkstes vieglatlētikā, kas būtu pirmais šāda veida sarīkojums, jo līdz šim pastāvēja noteikums, kas aizliedza atsevišķu kontinentu vieglatlētikas meistarsacīkšu rīkošanu.

Arī itāļu studenti rīko nākamgad starptautiskas studentu sacīkstes vieglatlētikā, kur, cik paredzams, piedalīsies arī mūsu labākie spēki.

1.100.000 latu
(55 milj. rubļu) izlozēs Sarkanā Krusta naudas loterijā. Steidzaties iegādāt lozes, jo izloze vairs nav tālu.

Ārstu pārprodukcijas jautājumu Latvijā iztirzāja š. g. 10. sept. ārstu kongresā. Referents Dr. Kr. Neibergs aizrādīja, ka 1920. gadā uz katra ārsta bijuši 3686 iedzīvotāji, 1926. g. — 1995, 1927. g. — 1748 (Vācijā 1450), 1929. g. — 1510 un 1931. g.— tikai 1310 (Vācijā arī 1300!). Visumā praktizējošo ārstu stāvoklis Latvijā neapmierinošs, atskaitot t. s. «slimo kasu lauvas», kamdēļ atskanēja daudz balsu, ka turpmāk medicinas fakultātē studējošo skaits jāsamazina (lai gan uz šo fakultāti arvienu pieteicas vislielākais aspirantu skaits).

Studijas pārtrauc šini sēmestrī ļoti daudzi studenti, un gandrīz visi materiālu grūtību dēļ. Daļa aiziet tūliņ kara dienestā, bet daļa pasivējas tikai uz tekošo rudens sēmestri, tā ietaupot apaļus simts latus.

Jaunas studentu organizācijas nodibinājušās: «Aurora» un «Kāvi». Pirmā domāta kā korporācija Latgales studentiem, otrā ir studentu organizācija, kuras dibināšanas iniciatori — no kādas populāras latviešu korporācijas izstājušies filistri. Abas biedrības pievienojušās nacionālo studentu blokam.

Cand. phil. Zentas Mauriņas literatūras studija

Skolas ielā Nr. 1, sētas namā.

«Mūsu laikmeta problēmas»

I. lekcija:
Mūsu laikmeta tukšība un paviršība.
Spānieša Ortegas Masu sacelšanās. Kurciusa Vācu gars briesmās. Kāds ir tipiskais mūsdienu caurmēra cilvēks?

II. lekcija:
Dreizera Amerikaņu traģēdija un latviešu traģēdija Veseļa Dienas krustā.

III. lekcija:
Mūsu laikmeta ilgas pēc iekšķīguma un kontemplācijas.
Franča Verfeļa «Realismus und Innerlichkeit». Kur jaunākā latviešu literātūrā izpaužas šis iekšķīgums?

IV. un V. lekcija:
Kultūru tilti.
Indietis Vivekananda un ķīnietis Heng-Čengs. Latviešu kultūru tilti.

Lekcijas notiks piektdienu **no plkst. 8 līdz ½10 vakarā. Pirmā lekcija 4. novembrī.**

Lekciju maksa Ls 4,— mēnesī, par atsevišķu lekciju Ls 1,—. Pieteikšanās priekš un pēc lekcijām.

Dejas kursi
Tap-trot! Charles tep.
Spec. iesācēju kurss sākās 24. oktobri plk. 8 vak.
Stud. un damām puscenas.
Dejotājiem-jām
spec. prakt. kursi ar jaunāko deju demonstr. un soļu apmācibu notiek ceturtdien no plkst. 8 vak. un svētdien no 7.30 vak.
Stud. jaunatnei ats. grupas uz spec. noteikumiem.
Eiženija Sietnieks
Vaļņu ielā 1, dz. 7. Tālr. 33639.

Grāmatu sietuve
J. Kagans,
dib. 1897. g.
Rīgā, Marijas ielā 10. T. 26214.

Latvijas kooperātīvu izdevniecības savienība
Rīgā, Brīvibas ielā 24.
Kooperācijas literātūra, rakstāmlietas u. t. t.

Foto ateljé
A. Zvirbuls
agr. Firma
Hebenspergers un b-dri
Elizabetes ielā, 49 tālr. 27378.
Nod. Elizabetes ielā 57, tālr. 33086.

Zandis.

Draudzenei albumā.

Kaut arī sāpēs pirksti
Un acis apžilbs man,
Es tevi — skaisto dzirksti
Kaut mirkli gribu tvert!
Varbūt tik vienu staru
Man atmiņai būs gūt,
Un to, kā sapņu garu
Nakts vientulībā lūgt . . .

«Ūniversitas» maldina savus lasītājus.

«Ūniversitas» Nr. 12. ievietoti daži Studentu nama projekti, virs kuriem krāsojās uzraksts: **«Godalgotie projekti Studentu namam».** No ievietotiem uzņēmumiem **godalgotie** ir A. Kalniņa un K. Bikšes projekti, bet ka A. Klinklava projekts būtu **godalgots**, mums nekas nav zināms. Nesaprotami ir tas, kamdēļ, kā Klinklava projekts ievietots tāds zīmējums, kurš konkursā, t. i., kā žūrijas kommisijā, tā arī starp izstrādītiem projektiem, nemaz nefigurēja.

Draudzības saites ar Lietuvas studentiem pamazām izveidojas vienotnēm. Pag. vasarā vienotnieki piedalījās Lietuvas «Ateiniininkai Sajungas» 10 gadu jubilejas svinībās, bet ateiniininki savu pretvizīti nodeva Rīgā CIE kongresa laikā.

V. D. ūniversitātē par ūniversitātes koŗa vadītāju ievēlēts mūzikis Stasys Šimkus. Studentu-ateitininku organizāciju savienībai prof. Maironis-Mačiulis ziedojis 1000 litu.

Par akadēmiskās jaunātnes stāvokli un izredzēm, sakarā ar pasaules saimniecisko krizi, runāja Rīgas radiofonā L. Ū. 13. gadu svētku dienā «Studenta» līdzstrādnieks, neorganizēto studentu pārstāvis Stud. Padomē, stud. oec. A. Ratenieks, ietverot minēto tēmu garākā priekšlasījumu ciklā, par pasaules saimnieciskām problēmām. Par minēto jautājumu kom. Ratenieks rakstīja «Studenta» slejās jau pag. gadā un tuvākā nākotnē «Studentā» pie tiem vēl atgriezīsimies.

Ūniversitātes studentu koŗu apvienība sarīkos oktobŗa beigās apvienotu koŗa koncertu; piedalīsies 4 koŗi: Latvijas ūniversitātes koris ar dirig. A. Bobkovicu, «Dziesmu Vara» A. Ābeles vadībā un studenšu-tu prezīdiju konventa koŗi T. Kalniņa vadībā.

Vācu kultūra un korporācijas.

Pagājušā «Studenta» numurā bija ievietots raksts par vācu buršismu. Mums ir ienākuši aizrādījumi, itkā ar šo rakstu gribēts pateikt, ka vācu kultūra pastāv tikai no tām negatīvām parādībām, kuŗas ir pārņēmušas mūsu korporācijas.

Katrai kultūrai ir savas negatīvās un pozitīvās parādības. Ari par vācu kultūras pozitīvām parādībām varētu ļoti daudz runāt un katrs students zin, cik daudz vācu tauta ir darījusi mākslas, zinātnes un tēchnikas tālākai attīstībai, kur ļoti lieli nopelni ir vācu pētnieciskam garam un darba milestībai.

Latvijas Bioloģijas biedrība rīko publisku 1932. g. rudeņa lekciju ciklu. Referātus nolasīs pazīstamie, sekojošie mūsu Ūniversitātes mācibas spēki:

Otrdien, 1. novembrī:
Privātdocents A. Zāmuēlis — Iedzimtība kā kermeņa konstitūcijas pamats.

Ceturtdien, 3. novembrī:
Docents L. Āboliņš — Kermeņa konstitūcijas izveidojums individuālā attīstībā.

Piektdien, 4. novembrī:
Privātdocents T. Celms — Dvēseles dzives pamatuzbūve.

Sestdien, 5. novembrī:
Privātdocents O. Reinhards — Rases higiēnas nozīme sabiedriskā un valsts dzīvē.

Visas lekcijas notiks pulksten 19 vakarā, Ūniversitātes I. klausitavā, Kronvalda bulv. Nr. 4. Ieeja brīva.

L. ūn. studentu atturibas b-ba nolēmusi novembŗa sākumā rīkot atturibas dienas ūniversitātē.

Pag. «Studenta» 189. nr. ievietotā V. Egliša rakstā «Vācu buršisms» iezagušās vairākas nepatīkamas drukas kļūdas: 3. slejā, 29. rindiņā iespiests — ... pievesto baudījumu laikmetā,» vajaga būt — «... perverso baudījumu laikmetā;» — 4. slejā, 25. rindiņā sākās ar vārdu «plēst,» vajaga — «klist;» — 5. slejā, 10. rindiņā nodrukāts — «... sauli un laudis nistošo sirdi», vajaga — «... mīlošo sirdi»; — 5. slejas, 29. rindiņa pilnīgi lieka; — 6. slejā, 30. rindiņā iespiests — «... varas darbi», pareizi — »... varondarbi.»

Vienotņu mitekļi:

«Ausma» — studenšu vienotne, Kr. Valdemāra ielā Nr. 69, dz. 3. Tālr. 91850.

«Latviete» — studenšu vienotne, Kr. Valdemāra ielā Nr. 69, dz. 7. Tālr. 94360.

«Līdums» — studentu vienotne, Kr. Valdemāra ielā Nr. 69, dz. 8. Tālr. 94666.

«Zelmenis» — studentu vienotne, M. Kalēju ielā Nr. 10/12, dz. 1. Tālr. 20931.

Redakcijas kollēģija.
Atbild. redaktors: **Roberts Spodris.**
Kollēģijas priekšsēd.: **Eleonora Ātrena.**

Izdevējs:
L. Ū. studentu vienotņu Vienkopa.

Spiestuve «LATVIJA», Rīgā, Merķeļa ielā 15.